

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий Інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)
за другим (магістерським) рівнем

Спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” 08 2018 р.

м. Івано-Франківськ - 2018

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Концертмейстерський клас
Викладач	Новосядла Ірина Степанівна
Контактний телефон викладача	+38067 259 32 15
E-mail викладача	inovo69@gmail.com
Формат дисципліни	Очна, заочна форма.
Обсяг дисципліни	6 кредитів – 180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	4 години
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Концертмейстерський клас» забезпечує процес музично-педагогічної освіти магістрів, формує їх професійний розвиток, який є необхідним для майбутньої успішної самореалізації. Курс навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» займає чільне місце серед фахових дисциплін інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів, які готують спеціалістів кваліфікації «вчитель музичного мистецтва», «музичний керівник ДНВЗ». Він відображає не лише педагогічну, але передусім акомпаніаторську спрямованість формування і розвитку музично-творчих навичок, специфіка яких полягає в поєднанні різних музично-виконавських дій. Вивчення названого курсу в умовах вищого навчального закладу передбачає актуалізацію та певну інтеграцію професійних знань і комплексний розвиток спеціальних практичних вмінь та навичок студентів, необхідних для удосконалення музично-педагогічної майстерності.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади мистецтва акомпаніатора та методичні принципи формування практичних навичок діяльності концертмейстера.</p> <p>Зміст дисципліни полягає в ознайомленні майбутніх фахівців із науково-теоретичними основами концертмейстерської діяльності як виду мистецтва; формуванні широкого художнього музичного світогляду піаніста-аккомпаніатора; удосконаленні технічних навичок, набутих у процесі практичних індивідуальних занять; забезпеченні методичної підготовки, необхідної для професійної діяльності концертмейстера; формуванні інтерпретаторських навичок у вивченні різнопланового навчально-художнього репертуару.</p> <p>Основним завданням педагога в процесі концертмейстерської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є формування вмінь, необхідних для роботи в загальноосвітній школі, в цьому полягає специфічна відмінність дисципліни «Концертмейстерський клас» у вищому закладі педагогічно-мистецької освіти від аналогічної дисципліни, яка вивчається у музичних училищах та академіях. Програма концертмейстерського класу базується, насамперед, на вокально-хоровій музиці, шкільних піснях та дитячий хоровій літературі, оскільки майбутня діяльність вчителя музичного мистецтва в якості концертмейстера пов'язана з виступами шкільного хору, роботою з солістами та вокальними ансамблями. Також, програмою курсу передбачено формування й розвиток навичок, які відповідають кваліфікації «музичний керівник ДНВЗ» і є необхідними для ефективного проведення музичних занять у закладах дошкільної освіти та дитячих гуртках.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни «Концертмейстерський клас» полягає у формуванні професійних навичок у процесі фахової підготовки майбутніх піаністів-концертмейстерів, акомпаніаторів; вихованні кваліфікованих виконавців, здатних: акомпанувати солістам (співакам та інструменталістам), колективу (ансамблю, хору); забезпечувати супровід під час проведення занять в хореографічному класі; виконувати функції музичного керівника у ДНВЗ.</p>	

Універсальність професійної підготовки майбутніх фахівців потребує оволодіння ними комплексом професійних складників концертмейстерсько-акомпаніаторської роботи теоретичного та практичного змісту:

- 1) володіння основами теорії і методики концертмейстерської роботи в школі та музичного керівника у ДНВЗ;
- 2) освоєння дитячого пісенно-танцювального репертуару для забезпечення музичних занять у ДНВЗ; шкільного пісенного матеріалу; вокальних, оперних та інструментальних творів);
- 3) опанування навичками акомпанування солістам (учням всіх вікових груп), дитячим гурткам, шкільним хорам і ансамблям;
- 4) транспонування акомпанементу у потрібну тональність;
- 5) швидке та якісне читання та акомпанування з листа;
- 6) підбір по слуху мелодій та акомпанементу до них.

4. Результати навчання (компетентності)

Дисципліна сприяє формуванню у студентів наступних **компетентностей**:

соціально-особистісні компетенції (СОК):

- здатність учитися;
- здатність до критики й самокритики;
- креативність, здатність до системного мислення;
- адаптивність і комунікабельність;
- наполегливість у досягненні мети;
- турбота про якість виконуваної роботи;
- толерантність;

загальнокультурні компетенції (ЗК):

- здатність удосконалювати і розвивати свій загальний інтелектуальний і культурний рівень;
- готовність використовувати знання сучасних проблем культури у вирішенні освітніх та професійних завдань;
- здатність самостійно набувати за допомогою інформаційних технологій і використовувати в практичній діяльності нові знання й уміння, в т.ч., в нових галузях знань, безпосередньо не пов'язаних зі сферою діяльності;
- готовність використовувати знання фундаментальних розділів української та світової культури і мистецтва в обсязі, необхідному для володіння ними в обраній професії.

загальнопрофесійні компетенції (ЗПК):

- готовність використовувати індивідуальні креативні здібності для оригінального вирішення творчих завдань;
- готовність до систематизації, узагальнення і розповсюдження методичного досвіду (вітчизняного й зарубіжного) в професійній сфері;
- готовність практично й оперативно застосовувати знання, вміння до конкретних професійних ситуацій;
- здатність формувати художньо-культурне середовище;

професійні компетенції (ПК):

- застосовувати професійно-профільні знання у репетиційній, концертній, педагогічній, організаційній роботі;
- використовувати професійно-профільні знання у виконавській, педагогічній діяльності;
- використовувати теоретичні знання та музичний матеріал різних епох для виконавської, педагогічної роботи;
- використовувати свої знання та навички у вихованні та навчанні дітей, сприяти

формуванню їх естетичних поглядів та художніх смаків.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу для очної форми навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин - 180 год
індивідуальні	53 академічних годин
самостійна робота	127 академічних годин

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
I - III	014 Середня освіта (музичне мистецтво)	I - II	На вибір студента

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	------------------	-------------	------------------

Змістовий модуль 1. Ознайомлення з основами акомпанементу

Тема 1. Розвиток навичок ескізного опрацювання твору	індивід.	19, 22, 25, 29; нотна	10		1-5 тиждень 1-го семестру
Тема 2. Робота над різножанровим репертуаром	самост.	нотна	10	10 балів	15 тиждень 1-го семестру (КУ)*
Тема 3. Самостійне опрацювання творів (вок., хоров., інстр.) з репертуару ДМШ	самост.	6, 13, 17, 25, 31, 36; нотна	20		1 - 15 тиждень 1-го семестру (СК)*
Тема 3. Читання нот з листа, транспонування	індивід.	4,5,11, 18, 25, 28, 30	20		6-15 тиждень 1-го семестру
Тема 4. Розвиток практичних навичок читання з листа і транспонування	самост.	нотна	25	10 балів	15 тиждень 1-го семестру (КУ)

Змістовий модуль 2. Робота над дитячим пісенно-танцювальним репертуаром.

Тема 5. Особливості дитячого пісенного супроводу	індивід.	3, 11, 13, 22- 27, 31; нотна	5		1-5 тиждень 2-го семестру
Тема 6. Робота над дошкільним і шкільним пісенним репертуаром	самост.	нотна	10	10 балів	15 тиждень 2-го семестру (КУ)
Тема 7. Освоєння танцювальних жанрів	індивід.	нотна	5		6-10 тиждень 2-го семестру
Тема 8. Робота над різножанровими танцювальними п'єсами	самост.	нотна	10	10 балів	15 тиждень 2-го семестру (КУ)
Тема 9. Розвиток імпровізаційних	індивід.	10, 11, 14, 28, 31; нотна	5		11-15 тиждень 2-го семестру

* КУ – контрольний урок

* СК - самоконтроль

навичок акомпанементу					
Тема 10. Практичні навички виконання цифрових позначень акомпанементу	самост.	нотна	10	10 балів	15 тиждень 2-го семестру (КУ)
Змістовий модуль 3. Робота над екзаменаційною програмою					
Тема 11. Підготовка до екзамену	індивід.	8, 11, 12, 17, 22, 25, 31, 42; нотна	8		1-8 тиждень 3-го семестру
Тема 12. Робота над точністю виконання всіх текстових вказівок, відповідністю фразування, артикуляції	самост.	11, 22, 25, 31, 42; нотна	15		1-14 тиждень 3-го семестру
Тема 13. Опрацювання технічно складних фрагментів, подолання метро-ритмічних труднощів	самост.	11, 22, 25, 31, 42; нотна	17		1-14 тиждень 3-го семестру
Тема 14. Досягнення естрадної готовності	самост.	11, 22, 25, 31, 42; нотна	10		14 тиждень 3-го семестру
Обсяг курсу для заочної форми навчання					
Вид заняття		Загальна кількість годин – 180			
індивідуальні		18 академічних годин			
самостійна робота		162 академічні години			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність		Курс (рік навчання)		Нормативний/ вибірковий
1 -3-й	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)		I – II-й		На вибір студента
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Ознайомлення з основами акомпанементу					
Тема 1. Розвиток навичок ескізного опрацювання твору	індивід.	19, 22, 25, 29; нотна	2		4 тиждень 1-го семестру
Тема 2. Робота над різножанровим репертуаром	самост.	нотна	16	10 балів	15 тиждень 1-го семестру (КУ)*
Тема 3. Самостійне опрацювання творів (вок.,хоров.,інстр.)з репертуару ДМШ	самост.	6, 13, 17, 25, 31	20		4-15 тиждень 1-го семестру (СК)
Тема 3. Читання нот з листа, транспонування	індивід.	4,5,11, 18, 25, 28, 30	4		14-15 тиждень 1-го семестру

* КУ – контрольний урок

Тема 4. Розвиток практичних навичок читання з листа і транспонування	самост.	нотна	20	10 балів	15 тиждень 1-го семестру (КУ)
<i>Змістовий модуль 2. Робота над дитячим пісенно-танцювальним репертуаром.</i>					
Тема 5. Особливості дитячого пісенного супроводу	індивід.	3, 11, 13, 22-27, 31; нотна	2		2 тиждень 2-го семестру
Тема 6. Робота над дошкільним і шкільним пісенним репертуаром	самост.	нотна	20	10 балів	15 тиждень 2-го семестру (КУ)
Тема 7. Освоєння танцювальних жанрів	індивід.	22, 29, 31, 42	2		14 тиждень 2-го семестру
Тема 8. Робота над різножанровими танцювальними п'єсами	самост.	нотна	18	10 балів	15 тиждень 2-го семестру (КУ)
Тема 9. Розвиток імпровізаційних навичок акомпанементу	індивід.	10, 11, 14, 28, 31	2		14 тиждень 2-го семестру
Тема 10. Практичні навички виконання цифрових позначень акомпанементу	самост.	нотна	16	10 балів	15 тиждень 2-го семестру (КУ)
<i>Змістовий модуль 3. Робота над екзаменаційною програмою</i>					
Тема 11. Підготовка до екзамену	індивід.	8, 11, 12, 17, 22, 25, 31, 42; нотна	8		4-5 тиждень 3-го семестру
Тема 12. Робота над точністю виконання всіх текстових вказівок, відповідністю фразування, артикуляції	самост.	11, 22, 25, 31, 42; нотна	18		4-11 тиждень 3-го семестру
Тема 13. Опрацювання технічно складних фрагментів, подолання метро-ритмічних труднощів	самост.	11, 22, 25, 31, 42; нотна	18		4-11 тиждень 3-го семестру
Тема 14. Досягнення естрадної готовності	самост.	11, 22, 25, 31, 42; нотна	18		10-11 тиждень 3-го семестру
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Перевірка знань проводиться у вигляді проміжних контрольних уроків (КУ), на яких студентам належить виконати 2–3 твори згідно вимог. Також на контрольних уроках проводиться перевірка навичок читання нот з листа і транспонування. В кінці курсу навчання проводиться екзамен (у формі академконцерту).				

	<p>Максимальна кількість балів – 100, з яких 50 – це найвищий бал за екзамен, а інші 50 балів розподіляються на 5 проміжних контрольних уроків. Виконання оцінюється за наступними критеріями:</p> <p>Своєчасність виконання – 2 бали Повний обсяг виконання – 2 бали Якість виконання – 2 бали Креативний підхід – 2 бали Ініціативність – 2 бали Максимальна оцінка за КУ – 10 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здача всіх проміжних етапів контролю

7. Політика курсу

У результаті вивчення курсу навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» студенти повинні **знати**:

- сутність і соціальну значимість майбутньої професії, проявляти до неї стійкий інтерес;
- методи і способи виконання професійних завдань, оцінювати їх ефективність і якість;

вміти:

- цілісно і грамотно виконувати музичні твори, самостійно вивчати сольний, оркестровий та ансамблевий репертуар;
- здійснювати виконавську діяльність і проводити репетиційну роботу в хорових і ансамблевих колективах;
- забезпечувати проведення музичних занять у закладах дошкільної освіти та дитячих гуртках;
- освоювати сольний, хоровий та оркестровий репертуар відповідно до програмних вимог;
- застосовувати базові теоретичні знання в процесі пошуку інтерпретаторських рішень;
- використовувати інформаційно-комунікативні технології для вдосконалення професійної діяльності;
- самостійно визначати завдання професійного та особистого розвитку, займатись самоосвітою, усвідомлено планувати підвищення своєї кваліфікації;

володіти:

- спеціальною музичною, професійною термінологією;
- базовими знаннями щодо вибору необхідного репертуару.

8. Рекомендована література

1. Афанасьєва Е.Ю. Сучасні вимоги до професійної роботи концертмейстера у вищих мистецьких навчальних закладах / Young Scientist. № 11 (51). November, 2017. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/125.pdf>
2. Безкоровайний В. Вокальні твори. Київ: Муз.Україна, 2014.
3. Бетховен Л. Песни для голоса с фортепиано. Москва: Музыка, 1970.
4. Брянская Ф. Навык игры с листа, его структура и принципы развития / Вопросы фортепианной педагогики. Москва : Музыка, 1976. Вып. 4. С. 46–62.
5. Брянская Ф. Д. Пособие по чтению нот с листа на фортепиано. - В 2-х частях / [Под общ. ред. С. Ляховицкой. Ч. 1. Ленинград: Музыка, 1963, 1964; Ч. 2. Ленинград: Музыка, 1969. 114с.
6. Винокур Л.И. Первоначальное обучение искусству аккомпанемента: учеб.-метод. пособие [в 2-х ч.]. Москва : Изд-во МГПИ, 1978. Ч. 1. 46 с.
7. Глинка М. Романсы и песни. Вып.1. Москва: Музыка, 1986
8. Готлиб А. Основы ансамблевой техники. Москва: Музыка, 1971. 96 с.
9. Зачарування звуків ніжних: українські романси / [упоряд. В. Макаров, Л. Макарова]. – Вінниця: Нова книга, 2013. – 96 с.: ноти.

10. Карнаухова Т.И. Развитие навыков подбора по слуху и транспонирования / Инструментальная подготовка учителя музыки. Москва : Изд-во МГПИ, 1986. С.111 – 117.
11. Карпенко Т. Концертмейстерський клас : навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О.А., 2010. 248 с.
12. Клименко Ж.А. Работа над основными навыками ансамблевого исполнения. Луцк : РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту імені Лесі Українки, 2006. 16 с.
13. Концертмейстерський клас і ансамбль : програма для музично-педагогічних факультетів та факультетів підготовки вчителів початкових класів і музики педагогічних інститутів; [укл. А.Г. Болгарський, М.А. Моїсеєва]. Київ : УДПУ, 1997. 23 с.
14. Крюкова И. А. Методы формирования импровизационных умений студентов в процессе концертмейстерской подготовки / Вопросы фортепианной педагогики. Москва, 1980. С. 124–131.
15. Крючков Н.А. Искусство аккомпанемента как предмет обучения. Ленинград : Музгиз, 1961. 72 с.
16. Кубанцева Е. И. Концертмейстерство – музыкально-творческая деятельность / *Музыка в школе*. 2001. № 2. С. 38–40.
17. Кубанцева Е. И. Методика работы над фортепианной партией пианиста-концертмейстера / *Музыка в школе*. 2001. № 4. С. 52–55.
18. Кубанцева Е.И. Чтение нотного текста с листа и импровизация / Концертмейстерский класс: Учебное пособие. Москва: Академия, 2002. С. 95-100.
19. Люблинский А.П. Теория и практика аккомпанемента: методологические основы. Ленинград : Музыка, 1972. 80 с.
20. Мальцев С. М. О психологии музыкальной импровизации. Москва : Музыка, 1991. 85 с.
21. Моїсеєва М.А. Спільна музично-виконавська діяльність як засіб формування професійних якостей учителя музики (на матеріалі концертмейстерського класу) : дис... канд. пед. наук. : спец. 13.00.02. Київ, 1998. 248 с.
22. Молчанова Т.О. Мистецтво піаніста-концертмейстера: Навч. посібник [2-е вид. доп. перер.]. Львів: ДМА, 2007. 216 с.
23. Музыка в детском саду. Вып. 2. Київ: Муз. Україна, 1989
24. Мусоргский М. Песни и хоры для детей. Москва: Музыка, 1984
25. Новосядла І.С. Основи формування фахових навичок у концертмейстерському класі: методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів за напрямом підготовки 014.13 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» з навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас». Івано-Франківськ: Ярина, 2017. 28 с.
26. Пісні для учнів 3-4 кл. загальноосвітньої школи. / [Упор. Л. Греков]. Київ: Музична Україна, 1987 р.
27. Пісні з дитячих кінофільмів. Для дітей молодшого і середнього віку. Київ: Музична Україна, 1980 р.
28. Подольская В.В. Развитие навыков аккомпанемента с листа / О работе концертмейстера; [ред.-сост. М. Смирнов]. Москва : Музыка, 1974. С. 88 – 110.
29. Пустовит В.И. Концертмейстерская подготовка студентов музыкально-педагогического факультета : метод. пособие. Минск : Минский гос. пед. институт, 1985. 42 с.
30. Рафалович О. Транспортирование в классе фортепиано. Ленинград.: Музгиз, 1963. 36 с.
31. Теорія і практика акомпанементу: [навчально-методичний посібник до курсу «Концертмейстерський клас» та «Основи праці в студії» для студентів мистецьких спеціальностей] /Уклад.: І.Г.Стотика, Е.А.Власенко, Я.В.Сопіна, О.В.Стотика / Заг. ред Стотики І.Г. Мелітополь: МДПУ, 2018. 127 с.
32. Толкачева И. Навык чтения нот с листа / И. Толкачева // Музыкальная педагогика / Под ред. В. В. Крюкова. - Р. н/Д.: Феникс, 2002. - 288 с.
33. Українські народні пісні в обробці С. Людкевича. Київ: Муз. Україна, 1980.
34. Українські народні пісні для високого голосу в супроводі фортепіано / [упор. В.Макарова]. Київ: Муз.Україна, 1968

35. Улыбка. Популярные песни из детских мультфильмов и телефильмов / [Упор. Е. Матвеева]. Вып. 1. Москва: Музыка, 1989.
36. Урываев С. Заметки о работе концертмейстера-пианиста в ДМШ / О мастерстве ансамблиста : сб. науч. тр. ; [отв. ред. Воронина Т.А.]. Ленинград : Изд. ЛОЛГК, 1986. С. 84 – 91.
37. Філіпенко А. Співають малюки. Вип. 2. Київ: Муз. Україна, 1979
38. Фільц Б. Любимо землю свою: зб. пісень для дітей. Київ: Муз. Україна, 1977
39. Фільц Б. Світе тихий: твори для дитячого хору. Тернопіль: СМП «АСТОН», 2007
40. Фільц Б. Срібні струни: вокальний цикл на сл. О. Олеся. Тернопіль: СМП «АСТОН», 1999
41. Чайковский П. Избранные романсы. Киев: Муз.Україна, 1986
42. Шендерович Е.М. В концертмейстерском классе: Размышления педагога. Москва: Музыка, 1996. 207 с.
43. Юцевич Ю.Є. Музыка : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.